מסורת הש"ס

תוספות הרא"ש

אמר ליה אמו חרבות לנצה. דמשמע אע"פ שכבר מתו חרבות לנצה ואין יפה להזכירם: **אפי' רבי דעניו הוא.** הכא לא נהוג ענוותנותא ימילא דאמר משום רבי מאיר ולא לה לומר בהדיא אמר ר"מ: **מיני עדיף.** מי שמנה ומנה וכריתא סדורין לו כמתיתן מהר סיני: **ואחד אמר עוקר הריס.** דמריף ומפולפל כתורה אע"פ שאין מנה וכריתא סדורין לו כל כך: **רב יוסף.** קרו ליה סיני לפי שהיו משניות וכריתות סדורות לו כמתיתן מהר סיני אבל לא היה מפולפל כרבה: **ככל צריכין למרי חטיא.** כלומר רב יוסף הוא מרי חטיא שמנה וכריתא סדורין לו מפי השמועה כמתיתן מהר סיני דמנה וכריתא אהוהון דהלכתא: **אומנא לביתיה לא קרא.** אלא לה לנהוג שררה בעצמו כל אומן השנים שמלך רבה אפילו בהאי שררותא אלא לה לנהוג שוס אומן בתוך ביתו אלא כשהוא רוצה להקיא דם [ה] היה האומן על לביתיה דרבה ומס היה מקיא. ואית דגרסי אלא לה לנהוג שררות בעצמו כל אומן שנים שמלך רבה כלומר אלא היה לו פנאי להקיא עצמו אלא היה עוסק כל שעה בתורה לפי רבה: **חזייה לאביי דנכנס רישיה.** כלומר ראה לו הרמת ראש: **נחמני פתח.** ואמור דרשא דמשמיא פתקו ליה רחמתא. אביי קרו ליה נחמני [ו] (ואיכא דאמרי דבלשון גנאי קרי ליה נחמני כלומר עדיין אתה מלמידו של רב נחמן): **חריף ומקשה.** מתוך פלפול יתירא דהוה ליה הוה מקשה ומתרץ אבל רבה בר מתנה לא הוה חריף כל כך אלא מתוך שהוא שוהה ומעיין יפה יפה מסיק אליבא דהלכתא:

הדרן עלך כהן משיח וסליקא לה מסכת הוריות

לא היה קרב אמר לו מי הם הללו שמימיהם אנו שותים ושמותם אין אנו מזכירים אמר ליה בני אדם שבקשו לעקור כבודך וכבוד בית אביך אמר ליה [1] גם אהבתם גם שנאתם גם קנאתם כבר אבדה אמר ליה [2] האויב תמו חרבות לנצח אמר ליה הני מלי היכא דאהנו מעשייהו רבנן לא אהנו מעשייהו הדר אתני ליה אמרו משום רבי מאיר אילו היה תמורה לא היה קרב אמר רבא אפילו רבי דענוותנא הוא תנא [ז] אמרו משום ר"מ אמר ר"מ לא אמר אמר רבי יוחנן פליגו בה רבן שמעון בן גמליאל ורבנן חד אמר סיני עדיף וחד אמר עוקר הרים עדיף [ח] רב יוסף סיני רבה עוקר הרים שלחו לתמן איזה מהם קודם שלחו להו סיני עדיף [ט] דאמר מר הכל צריכין למרי חטיא ואפילו הכי לא קביל רב יוסף עליה מלך רבה עשרין ותרתי שנין והדר מלך רב יוסף וכל שני דמלך רבה רב יוסף אפילו אומנא לביתיה לא חליף אביי ורבא ורבי זירא ורבה בר מתנה הוו יתבי והוו צריכי רישא אמרי כל דאמר מלתא ולא מפריך להוי רישא דכולהו איפריך דאביי לא איפריך חזייה [י] רבה לאביי דנבה רישא א"ל נחמני פתח ואימא איבעיא להו רבי זירא ורבה בר רב מתנה הי מנייהו עדיף רבי זירא חריף ומקשה ורבה בר רב מתנה מתון ומסיק מאי תיקו:

הדרן עלך כהן משיח וסליקא לה מסכת הוריות

מנייהו מלתא (דכל הוה) (דכולהו) אפריך ואילו דאביי לא אפריך חזייה רבא לאביי דנבה רישא. כלומר ראה לו הרמת ראש והצהלת פנים מחמת דלא איפריך ליה מלתא אמר ליה נחמני פתח ואימא דרוש דמן שמיא פסקי לך רבותא. ופי' רב האי גאון ז"ל [ט] דאביי נחמני שמו ומפרשי' בכמה דוכתי בגמרא ונקטי (גן ד) רבנן דבר אחותי דרבה בר נחמני הוה ותלמידו וכיון דהוה שמו נחמני כשם אבותי דרבה לא הוה קרא לו בכל שנותיו נחמני בשם אבותי אלא דהוה קרא ליה אביי בלשון ארמי כאדם שקורא אבי וסליק ליה אביי. וכיון שהיה מן האבות והגדולה קריוה רבנן הכי עכ"ד ז"ל: **איבעיא** להו רבי זירא ורבה בר מתנה הי מנייהו עדיף. נסיק מינה להיכי דמתרמי כזו ומצטרך עלמא לתר מנייהו ובעיא הי מנייהו עדיף. והשתא פשיט (מזה) (מדה) דלכל חד מנייהו. ר' זירא חריף ומקשה מתוך פילפולא היה יודע להקשות ולתרץ (מי לא) (מיד) הוה ידע לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא רבה בר מתנה מתון ומסיק כלומר לא היה מפולפל וחריף כ"כ להקשות ולתרץ מיד אלא שהוה ומעיין יפה עד דמסלקא ליה שמעתא אליבא דהלכתא מאי הי מנייהו עדיף וסלקא בתיקו:

הדרן עלך כהן משיח וסליקא לה מסכת הוריות

ה) [כמו"ת ס.], כ) כרכות סד., ג) (כ"ב) (נכנס) מגדל קמה., ד) כמפרי רבא, ה) [בגרסת פי' רש"י שהיה רב יוסף הולך לגיס הרוסף], ו) כ"ב מ"ר:

תורה אור השלם

1. גם אהבתם גם שנאתם גם קנאתם בבר אבדה חלק אין להם עוד לעולם בכל אשר נעשה תחת השמש:
קהלת ט ו
2. האויב תמו חרבות לנצח ערים נתשת אבד זכרם המה:
תהלים ט ז

ז) מ' כעניך ערך מני.

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

הַדְּרָן עֲלָךְ מַסֶּכֶת עֵדְיוֹת וְהַדְּרָךְ עֲלָן. דַּעְתָּן עֲלָךְ מַסֶּכֶת עֵדְיוֹת וְדַעְתָּךְ עֲלָן. לֹא נִתְנַשֵּׁי מִינָךְ מַסֶּכֶת עֵדְיוֹת וְלֹא תִתְנַשֵּׁי מִינָן לֹא בְּעָלְמָא הָדֵין וְלֹא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי:

יאמר כן שלשה פעמים ואחר כך יאמר:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא תּוֹרָתְךָ אָמְנוּתֵנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּתְהֵא עִמָּנוּ לְעוֹלָם הַבָּא. חֲנִינָא בַּר פַּפָּא רְמִי בַּר פַּפָּא נַחְמָן בַּר פַּפָּא אַחְאִי בַּר פַּפָּא אַבָּא מָרִי בַּר פַּפָּא רַפְרָם בַּר פַּפָּא רָבִישׁ בַּר פַּפָּא סוּרְחָב בַּר פַּפָּא אִדָּא בַּר פַּפָּא דְּרוּ בַּר פַּפָּא:

הֶעֱרֶב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תּוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפְיוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנִהְיֶה כֻּלָּנוּ אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תּוֹרָתֶךָ: מַאוֹיְבֵי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ כִּי בָם חִיִּיתָנִי: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: אָמֵן אָמֵן סֶלָה וָעֶד:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁשְּׁמֶךָ חֹלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שֶׁמֶת חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שֶׁאָנוּ מַשְׁכִּימִים וְהֵם מַשְׁכִּימִים. אָנוּ מַשְׁכִּימִים לְדִבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מַשְׁכִּימִים לְדְבָרִים בְּטֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וְהֵם עֲמֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וּמְקַבְּלִים שָׂכָר וְהֵם עֲמֵלִים וְאֵינָן מְקַבְּלִים שָׂכָר. אָנוּ רָצִים וְהֵם רָצִים. אָנוּ רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְהֵם רָצִים לַבְּאֵר שַׁחַת. שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִידֵם לְבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי בְּשֵׁם שֶׁעָזַרְתַּנִי לְסַיֵּם מַסֶּכֶת עֵדְיוֹת כֵּן תַּעֲזְרֵנִי לְהַתְחִיל מַסֶּכְתּוֹת וּסְפָרִים אֲחֵרִים וּלְסַיְּמָם לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה. וּזְכוּת כָּל הַתְּנָאִים וַאֲמוֹרָאִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים יַעֲמוֹד לִי וּלְזַרְעִי שֶׁלֹּא תָמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלָם. וְתִתְקַיֵּם בִּי בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וְהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ. כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: אוֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בְּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּהוּא עָתִיד לְאִתְחַדָּתָא, וּלְאַחֲיָא מֵתַיָּא, וּלְמִבְנֵא קַרְתָּא דִּירוּשְׁלֵם, וּלְשַׁכְלֵל הֵיכְלֵיהּ בְּגַוֵּהּ, וּלְמֶעְקַר פּוּלְחָנָא נוּכְרָאָה מֵאַרְעָא, וּלְאָתְבָא פּוּלְחָנָא דִּשְׁמַיָּא לַאֲתַרֵיהּ, וְיִמְלֵיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתֵיהּ וְיַקְרֵיהּ, וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ). בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב, וְאִמְרוּ אָמֵן. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא, וְאִמְרוּ אָמֵן: עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן, וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן, וְעַל כֹּל מַאן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא, דִּי בְאַתְרָא (קַדִּישָׁא) הָדֵין וְדִי בְכָל אֲתַר וַאֲתַר, יְהֵא לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וּפֻרְקָנָא מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן: עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

*)[פי' הגון על זה תמצא בס' החיים שמיכר אמי הגאון מהר"ל מפראג בס' זכויות מ"א פ"ג]

**)[בכיומא וסוף תשובת הרמ"א ז"ל וכן בסוף יש"ש בב"ק כתוב רמוז על הזכרת שמות הללו]:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com